

İlkokul Dönemi Çocuğu Olan Ebeveynlerin Dijital Ebeveynlik Farkındalık Düzeylerinin İncelenmesi

→ Özlem GÖZÜN KAHRAMAN*

→ Emrullah Can YAVUZ** → Songül DAKAK***

Öz

Bu araştırmada, çocuğu ilkökula devam eden anne babaların dijital ebeveynlik farkındalıklarının; ebeveynlerin çocukların dijital aktivitelerindeki rolüne, araştırmaya dâhil olan ebeveyne, dijital aktivitelere katılım durumuna, güvenlik filtresi kullanım durumuna, çocuk ve ebeveynlerin dijital aktivite sürelerine göre incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini çocuğu ilkökula (1-4. sınıf) devam eden 256 ebeveyn (152 anne, 104 baba) oluşturmuştur. Çalışmada veri toplama aracı olarak, Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği (DEFÖ) ve araştırmacılar tarafından oluşturulan Genel Bilgi Formu kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda annelerin dijital ebeveynlik farkındalıklarının babalardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Çocuğunun dijital aktivitelerine aktif katılım gösteren ve kontrol eden güvenlik filtresi kullanan ebeveynlerin dijital ebeveynlik farkındalık puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Çocukların dijital aktivite süreleri ile ebeveynlerin dijital ihmal puanları; ebeveynlerin dijital aktivite süreleri ile de olumsuz model olma puanları arasında orta düzeyde bir ilişki olduğu görülmüştür. Bu bulgular doğrultusunda anne ve babaların ilgi, rehberlik ve gözetiminin dijital ebeveynlik farkındalığını artırdığı söylenebilir. Çocukların dijital deneyimlerini yönetme konusunda özellikle babaların dijital ortamlarda uygun rol modeller oluşturmasının önemli olduğu vurgulanmalıdır. Hem çocuğun hem de ebeveynlerin dijital aktivite süresinin artmasının dijital ebeveynliği olumsuz yönde etkileyeceği dikkate alınmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Dijital Ebeveynlik, İlkokul Dönemi, Çocuk, Dijital Aktivite, Anne-Baba

*Doç. Dr., Karabük Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü, Karabük, Türkiye

E-mail: okahraman@karabuk.edu.tr

ORCID: 0000-0003-2767-0592

**Dr. Öğr. Üyesi, Kırklareli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü, Kırklareli, Türkiye

E-mail: ecanyavuz@gmail.com

ORCID: 0000-0001-8243-5478

***Araştırmacı, Karabük, Türkiye

E-mail: songuldakak@gmail.com

ORCID: 0000-0002-3560-2357

Gözüin Kahraman, Ö., Yavuz, E. C., & Dakak, S. (2025). İlkokul Dönemi Çocuğu Olan Ebeveynlerin Dijital Ebeveynlik Farkındalık Düzeylerinin İncelenmesi. TRT Akademi, 10(24), 472-493. <https://doi.org/10.37679/trta.1663212>

Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi: 22.03.2025 Revize Tarihi: 22.04.2025 Kabul Tarihi: 22.05.2025

DOI: 10.37679/trta.1663212

Investigation of Digital Parenting Awareness Levels of Parents with Primary School Children

→ Özlem GÖZÜN KAHRAMAN

→ Emrullah Can YAVUZ → Songül DAKAK

Abstract

In this study, the digital parenting awareness of 256 parents (152 mothers, 104 fathers) with primary school children (grades 1–4) was examined. The Digital Parenting Awareness Scale and a General Information Form were used to assess how parents' roles, participation in digital activities, use of security filters, and time spent online influenced awareness. Results indicated that mothers scored higher than fathers, and that parents actively engaged in children's digital pursuits and employing security filters displayed higher awareness. Moreover, there was a moderate link between children's digital activity duration and parents' digital neglect scores, as well as between parents' own digital activity time and negative modeling scores. These findings highlight the importance of parental guidance and supervision in fostering digital parenting awareness. In particular, mothers and fathers who show greater involvement and monitoring in their children's online experiences demonstrate stronger digital parenting capabilities. In line with these findings, it can be said that the interest, guidance and supervision of mothers and fathers increase digital parenting awareness. It should be emphasised that it is especially important for fathers to create appropriate role models in digital environments to manage children's digital experiences. It should be taken into consideration that the increase in the duration of digital activity of both children and parents will negatively affect digital parenting.

Keywords: Digital Parenting, Primary School, Children, Digital Activity, Parents

1. Giriş

Dijital çağın çocukları; doğdukları andan itibaren yaşamlarına eşlik eden akıllı telefon, tablet, bilgisayar ve diğer akıllı cihazlarla çevrili ortamlarda yaşamaktadır. Öyle ki 2013 yılında 6-15 yaş grubundaki çocukların internet erişimi %50,8, 2021 yılında %82,7, 2024 yılında ise bu oran %91,3 olmuştur (TÜİK, 2024). İnternete erişim sağlayan çocukların sayısının artmasıyla birlikte anne babalar ebeveynlik rolleri, yeterlikleri ve yetkileri hakkında çeşitli soru işaretleri taşımaktadır (Livingstone ve Byrne, 2018). Dijital anne baba ya da dijital ebeveyn olarak da adlandırılan günümüz anne babaları, klasik tutum ve rollerinin yanı sıra dijital dünyaya ilişkin sorumluluklarla da karşı karşıya kalmaktadır.

Çocuğun olduğu her yerde, ebeveyn ilgisi, rehberliği ve gözetimi bir gerekliliktir. Günümüzde çocuklar teknolojiyle doğup büyüdüğü için “dijital yerliler” olarak tanımlanmaktadır (Prensky, 2001). Fakat dijital dünyanın risklerinden korunmak ve teknolojiyi doğru bir şekilde kullanmak için çocukların ebeveyn rehberliğine ihtiyaç duydukları belirtilmektedir (Rode, 2009; Selwyn ve Odabaşı, 2017). Bu ihtiyaç sonucu, çocukları dijital dünyanın tehlikelerinden korumak için dijital ebeveynlik kavramı ortaya çıkmıştır (Rode, 2009). Birçok farklı tanımla yapılsa da dijital ebeveynlik, özünde çocukların dijital dünyada güvenli ve sorumlu şekilde gezinmesine yardımcı olmak için rehberlik, eğitim ve izlemeyi birleştiren çok yönlü bir yaklaşımdır (Benedetto ve Ingrassia, 2020; Kabakçı Yurdakul vd., 2013; Manap ve Durmuş, 2020; Mascheroni vd., 2018; Rode, 2009). Çocukla açık iletişimi, çocuğun dijital ortamlardaki etkinliklerine aktif katılımı, çocukların dijital kimliğinin korunmasını, dijital dünyanın fırsatlarının çocuklarla birlikte öğrenilmesini ve çocukların dijital dünyanın tehlikelerinden korunmasını içeren dijital ebeveynlik becerileri, anne babaların mevcut sorumlulukların dijital dünyaya uyarlanması olarak da ifade edilebilir (Milovidov, 2017).

Dijital ebeveynlik, teknolojiye ve teknolojik araçlara karşı yeterlilik sorumluluğunu içermektedir (Lewis, 2022). Bu dijital yeterlilikler temel olarak; teknolojiyi temel düzeyde kullanma, dijital sorunları çözme ve yenilikleri takip etme olarak ifade edilebilmektedir. Daha yüksek dijital ebeveynlik öz yeterliliğine sahip ebeveynlerin sınırlar koyma, açık iletişim kurma ve çocuklarını çevrim içi riskler konusunda eğitme konusunda daha proaktif olduğu ifade edilmektedir (Fidan ve Olur, 2023; Pons-Salvador vd., 2022). Fakat dijital

medya araçlarının kullanımında sadece sınırlamalar ya da kurallar koymak etkili çözümler olmamaktadır. Anne babalar, çocuklarını dijital ortamlardaki tehlikelere karşı koruyan, güçlendiren, baş etme yollarını gösteren ve dijital yenilikleri öğretirken onlara doğru model olmaya çalışan rolde olduklarında çocuklar etkili bir dijital medya kullanıcısı olmakta ve katı kurallara olan ihtiyaçları azalmaktadır (Zeybekoğlu Akbaş ve Dursun, 2020). Ebeveynler, çocuklarının dijital olgunluk kazanmasında da diğer gelişim alanlarını destekleme konusunda olduğu gibi önemli roldedir. Anne babalar çocuklarını dijital dünyada güvende tutmaktan sorumlu olmakla birlikte (Sadiku vd., 2017), kendi medya tüketimleri ile çocuklarına yaşamlarının ilk zamanlardan itibaren örnek olmaktadır. Evdeki dijital medya kullanım biçimi ve tüketilen medya içerikleri çocuğun medya okuryazarlık becerilerini şekillendirmektedir (Şimşek, 2020). Fakat sınırsız ve çok çeşitli içeriği barındıran dijital dünyada tüm bu süreçlerin yönetimi ebeveynler için kolay olmamaktadır. Auxier vd. (2020) tarafından yapılan araştırmada anne babalar dijital teknolojinin bir sonucu olarak günümüz ebeveynliğinin 20 yıl önceki ebeveynliğe kıyasla daha zor olduğunu ifade etmiştir. Anne babalar dijital teknolojilerin gelişmesiyle çocukların dijital içeriklere ulaşımını artırdığını ifade etmekte ve ebeveynliği zorlaştıran bir faktör olarak görmektedir. Anne babaların dijital medya içerikleri hakkında bilgi sahibi olması, dijital medyayı sorumlu şekilde kullanması ve çocuklarını doğru yönlendirmesi, çocukların dijital medyayı daha sağlıklı ve etkili kullanmasına yardımcı olacaktır (Supanitanon vd., 2020). Konok vd. (2020)'nin çocukların dijital medya kullanımı ve anne babaların dijital ebeveynlik stillerinin incelendiği araştırmada anne babaların model olma durumları ve dijital medya kullanımına ilişkin tutumlarının çocukların dijital medya araçlarını kullanma durumlarını etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Çocuklarının dijital medya kullanım sürecine dâhil olan ebeveynlerin çocuklarıyla daha aktif ve uzun süre ekran karşısında kaldığını göstermektedir. Otoriter tutum sergileyen ebeveyne sahip olan çocuklar ekran karşısında daha az vakit geçirir de geçirdikleri süre boyunca pasif ve nitelikli olmayan kullanım yaptıkları ortaya çıkmıştır. Araştırmada ayrıca ebeveynlerin bilgi düzeyi ve eğitim durumlarının da çocukların dijital medya kullanım süreçlerinde etkili olduğu belirtilmektedir (Konok vd., 2020). İnan Kaya vd. (2018) tarafından yapılan bir başka araştırmada ise anne babalar kendilerini riskler ve önlemler hakkında bilgi sahibi olarak nitelendirmekle birlikte çocuklarının dijital etkinliklerini izleme, olumsuz ve zararlı içe-

riklerden koruma, kontrol etme, destekleme, dijital araçlardan uzak tutma ve kullanımlarını sınırlama gibi konularda bilgi edinmek istedikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Özsoy ve Atılğan (2018) tarafından 0-8 yaş arasındaki çocuklar ve ebeveynleriyle yapılan araştırma sonucuna göre araştırmaya dâhil olan ebeveynlerin hem dijital dünyanın risklerine hem de sunduğu fırsatlara ilişkin bilgilerinin oldukça sınırlı olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca ebeveynlerin internetin fırsatlarından çok risklerine odaklandıkları da araştırma sonucuna yansımıştır. Gül ve Özgür (2023)'ün araştırmasına yansıyan bulgular ise çocuklarını korumak için yeterli önlem almayan ve dijital davranışlarıyla çocuklarına olumsuz model olan ebeveynlerinin çocuklarının dijital oyun bağımlısı olma riski taşıdığını göstermektedir.

Bu bağlamda çocuklar için rol model olan ve temel gelişimsel ihtiyaçlarını karşılayan ebeveynlerin çocuklarının dijital dünyadaki ihtiyaçlarına da karşılık vermesi ve sorumlu davranması gerekmektedir. Ülkemizde dijital ebeveynlik kavramı, dijital oyun bağımlılığı (Gül ve Özgür, 2023), internet bağımlılığı ve aile içi roller (Manap ve Durmuş, 2021), dijital riskler (İnan-Kaya vd., 2018), çocukların internet kullanımı (Özsoy ve Atılğan, 2018) gibi farklı değişkenlerle incelenmiştir. Yurt dışında ise ebeveynlerin dijital yeterliliği (Pons-Salvador vd., 2022), dijital ebeveynlik farkındalığı ve ebeveyn aktif arabuluculuğunun çocukların teknolojiyi kullanma durumuna etkisini (Balakrishnan ve Charania, 2023; Helsper vd., 2021; Lafton vd., 2023) inceleyen çalışmalar olsa da özellikle çocuğun yaşamında ebeveynlerin rehberlik ve kontrolünün çok önemli olduğu ilkökul yıllarına odaklanan daha fazla sayıda çalışmaya ihtiyaç duyulduğu açıktır. Ayrıca sadece annelerin dijital farkındalık düzeylerine odaklanan çalışmalar (Üstündağ, 2024) olmakla birlikte, babaların dâhil edildiği çalışmalarda (Sümeysa vd., 2021; Toran vd., 2024) ise örneklem sayısının annelere göre daha düşük olduğu dikkati çekmektedir. Bu çalışmada daha fazla babaya ulaşılması etkili karşılaştırmalar yapabilmek için önemli görülmüştür. Çalışmanın amacı, çocuğu ilkökula devam eden anne babaların dijital ebeveynlik farkındalıklarının dijital davranışları ve alışkanlıkları bağlamında incelenmesidir. Bu doğrultuda, aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Araştırmaya dâhil olan ebeveyne göre DEFÖ alt boyutlarından alınan puanlar anlamlı farklılık göstermekte midir?

2. Ebeveynlerin, çocuklarının dijital ortamlardaki aktivitelerindeki rollerine göre DEFÖ alt boyutlarından elde edilen puanlar anlamlı farklılık göstermekte midir?
3. Ebeveynlerin, çocuklarının dijital ortamlardaki aktivitelerine katılım durumlarına göre DEFÖ alt boyutlarından elde edilen puanlar anlamlı farklılık göstermekte midir?
4. Ebeveynlerin güvenlik filtresi kullanma durumuna göre DEFÖ alt boyutlarından elde edilen puanlar anlamlı farklılık göstermekte midir?
5. Çocuğun ve ebeveynlerin dijital ortamda geçirdiği günlük süre ile DEFÖ alt boyutlarından elde edilen puanlar arasında nasıl bir ilişki vardır?

2. Yöntem

Bu araştırma, ilişkisel tarama modeli temelinde gerçekleştirilmiştir. İlişkisel tarama yöntemi, iki ya da daha fazla değişken arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlayan bir araştırma yöntemidir. Bu yöntem, değişkenlerin birbiriyle olan bağlantısını, bu bağlantının yönünü ve gücünü ortaya koymayı hedefler (Büyüköztürk, 2021; Karasar, 2020). Araştırmada uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Uygun örnekleme, araştırmacının belirli bir ölçüt veya amacı göz önünde bulundurarak, ulaşılması kolay ve gönüllü katılım sağlayan bireylerden oluşan bir örneklem grubu seçmesiyle gerçekleştirilen, hızlı ve pratik bir örnekleme yöntemidir (Büyüköztürk vd., 2021). Bu doğrultuda araştırmanın örneklemini çocuğu ilkökula (1-4.sınıf) devam eden 256 ebeveyn (152 anne, 104 baba) oluşturmuştur.

Değişken	Grup	n	%
Araştırmaya Katılan	Anne	152	59,4
	Baba	104	40,6
Ebeveyn Öğrenim Düzeyi	İlkokul	25	9,8
	Ortaokul	10	3,9
	Lise	62	24,2
	Ön Lisans	17	6,6
	Lisans	110	43,0
	Lisansüstü	32	12,5

Anne Çalışma Durumu	Çalışıyor	138	53,9
	Çalışmıyor	118	46,1
Çocuk Teknoloji Süre	1 saatten az	54	21,1
	1 saat	96	37,5
	2-3 saat	61	23,8
	4-5 saat	17	6,6
	6+ saat	28	11,0
Ebeveyn Teknoloji Süre	1 saatten az	29	11,3
	1 saat	61	23,8
	2-3 saat	70	27,3
	4-5 saat	49	19,1
	6+ saat	47	18,5
Toplam		256	100

Tablo 1. Çalışma Grubuna İlişkin Demografik Bulgular

Tablo 1’de araştırmaya dâhil olan ebeveyn ve çocuklara ilişkin demografik bulgular yer almaktadır. Tabloya göre araştırmaya dâhil olan ebeveynlerin %59,4 ünü anneler oluşturmakta, ebeveynlerin %43’ünün lisans mezunu ve annelerin %53,9’unun çalıştığı görülmektedir. Ebeveynlerin verdiği bilgilere göre çocukların %37,5’i ders ve ödev yapma amacı dışında günde 1 saat dijital teknolojik araçlarla vakit geçirmektedir. Ebeveynlerin ise %27,3’ünün günlük ortalama 2-3 saat arasında dijital teknolojik araçlarla vakit geçirdikleri görülmektedir.

2.1. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak, Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği (Manap ve Durmuş, 2020) ve araştırmacılar tarafından oluşturulan Genel Bilgi Formu kullanılmıştır.

2.1.1. Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği (DEFÖ)

Ebeveynlerin, Dijital Ebeveynlik farkındalığını belirlemek amacıyla hazırlanan ölçek dört alt boyut ve 16 maddeden oluşmaktadır. Ölçek maddeleri likert tipi derecelendirme ile Hiçbir Zaman (1), Nadiren (2), Bazen (3), Sıklıkla (4) Her Zaman (5) şeklinde puanlanmaktadır. Ölçek, Olumsuz Model Olma (OMO), Dijital İhmal (Dİ) Verimli Kullanım (VK), Risklerden Koruma (RK) alt boyutlarından meydana gelmekte ve bu alt boyutların her biri kendi için-

de toplam puanı hesaplanarak değerlendirilmektedir. Ölçeğin tamamı için ayrıca bir toplam puan hesaplanmamaktadır. Ebeveynlerin; Olumsuz Model Olma ve Dijital İhmal alt boyutlarından düşük puan almaları, Verimli Kullanım ve Risklerden Koruma alt boyutlarından ise yüksek puan almaları Dijital Ebeveynlik Farkındalıklarının yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilmektedir.

Ölçeğe ait cronbach alpha iç tutarlılık katsayıları incelendiğinde, OMO alt boyutu için .79; Dİ alt boyutu için .78; VK alt boyutu için .71 ve RK alt boyutu için .63 değerlerinin elde edildiği görülmektedir.

2.1.2. Genel Bilgi Formu

Genel Bilgi Formu'nda ebeveynlerin ve çocukların teknolojik araç gereçleri günlük kullanım süresi, ebeveynlerin çocukların dijital etkinliklerindeki rolü ve rehberlik biçimlerine ait sorular da yer almaktadır.

2.2. Veri Toplama ve Analizi

Araştırmmanın etik kurul izni Karabük Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'ndan etik izin alınmıştır (05.05.2021- Sayı: E.29394). Gönüllü olan anne babalara ulaşmak için sosyal medya platformlarından yararlanılmıştır. Araştırmanın verileri 2023-2024 yılı içerisinde, Google Form kullanılarak toplanmıştır. Çalışmaya katılan anne ve babalara WhatsApp ve Instagram yoluyla ulaşılmış ve çalışmaya katılmaya gönüllü olan 256 anne ve baba dijital olarak hazırlanmış anketi doldurmuştur.

Araştırmada hangi istatistiksel işlemlerin yapılacağına karar vermek amacıyla ölçeğin alt boyutlardan elde edilen puanların normal dağılıma uygun olup olmadığı çarpıklık ve basıklık katsayılarına göre incelenmiştir. Tablo 2'de ölçeğe ait alt boyutların çarpıklık ve basıklık kat sayıları yer almaktadır. Tabloya göre alt boyutların çarpıklık ve basıklık değerleri $\pm 1,5$ arasındadır. Çarpıklığın ve basıklığın $\pm 1,5$ arasında bir değer alması verilerin normal dağılım gösterdiği anlamına gelmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Değişkenlerden elde edilen puanlar normal dağılım gösterdiği için, verilerin analizinde parametrik testlerden olan Bağımsız Örneklem t Testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi; değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemek için de Pearson Korelasyon Analizi kullanılmıştır.

3. Bulgular

Bu bölümde çocuğu ilkokula devam eden 256 ebeveynden toplanan verilerin bulgularına yer verilmiş ve açıklanmıştır.

Değişken	n	Mini- mum	Maksi- mum	Ortala- ma	SS	Çarpıklık	Basıklık
Olumsuz Model Olma	256	1,00	4,25	2,08	0,62	0,38	-0,14
Dijital İhmal	256	1,00	4,00	2,20	0,72	0,35	-0,42
Veri Kul- lanımı	256	1,50	5,00	3,97	0,65	-0,76	-1,16
Risklerden Koruma	256	1,50	5,00	3,69	0,85	-0,47	-0,57

Tablo 2. DEFÖ Alt Boyutlarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

Tablo 2’de araştırmadan elde edilen bulgulara yönelik betimsel istatistikler yer almaktadır. Tabloya göre ebeveynlerin olumsuz model olma puan ortalamaları $2,08 \pm 0,62$, dijital ihmal ortalamaları $2,20 \pm 0,72$, veri kullanımı puan ortalamaları $3,97 \pm 0,65$ ve risklerden koruma puan ortalamaları $3,69 \pm 0,85$ olarak hesaplanmıştır. Ölçekten elde edilen ortalama puanlara ilişkin değerlendirme kategorileri oluşturmak için $(n-1)/n$ ($4/5=0,8$) formülü kullanılmıştır (Metin, 2014). Ölçeğin her bir alt boyutundan elde edilen ortalama puanlar 1,00-1,80 arasında ise “Çok Düşük”; 1,81-2,60 arasında ise “Düşük”; 2,61-3,40 arasında ise “Orta”; 3,41-4,20 arasında ise “Yüksek” ve 4,21-5,00 arasında ise “Çok Yüksek” olarak kategorize edilmiştir. Buna göre ebeveynlerin dijital ihmal ve olumsuz model olma puanlarının düşük düzeyde, veri kullanım ve risklerden koruma puanlarının ise yüksek olduğu söylenebilir. Dijital ihmal ve olumsuz model olma puanlarının düşük olması ebeveynlerin farkındalık düzeylerinin yüksek olduğuna işaret etmektedir.

Değişken	Ebeveyn Görüşü	n	%
Ebeveyn Rolü	Kullanım süresi ve içeriklere karışmam	15	5,9
	Kullanım süresi ve içeriklere müdahale ederim	190	74,2
	İçeriklere ve kullanım süresine çocuğumla birlikte karar veririm	51	19,9
Değişken	Ebeveyn Görüşü	n	%
Ebeveyn Katılımı	Aktif olarak katılır ve çocuğumla birlikte kullanırım	34	13,3
	Arada bir ne yaptığını kontrol ederim	204	79,7
	Çocuğum dijital ortamda vakit geçirirken ben de işlerimi yaparım	18	7,0
Toplam		256	100

Tablo 3. Ebeveynlerin Dijital Ebeveynlik Rolü ve Çocuklarının Dijital Etkinliklerine Katılımına İlişkin Görüşleri

Tablo 3'te ebeveynlerin çocuklarının dijital aktivitelerindeki rolü ve bu aktivite süreçlerine katılım durumlarına ilişkin bulgular yer almaktadır. Tabloya göre anne babaların %74,2'si çocuklarının dijital aktivitelerinde kullanım süresi ve içeriklere müdahale etmektedir. Ebeveynlerin sadece %19,9'u içerikler ve sürelerle çocuklarıyla birlikte karar verdiğini belirtmiştir. Bununla birlikte anne babaların %79,7'si çocuklarının dijital aktivitelerine arada bir ne yaptıklarını kontrol etmektedir. Aktif katılım gösteren ve çocuklarıyla birlikte bu süreçlere dahil olan anne babaların oranı %13,3 olarak belirlenmiştir.

Boyut	Ebeveyn	n	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Olumsuz Model Olma	Anne	152	8,02	2,29	-2,24	197,91	0,02
	Baba	104	8,75	2,69			
Dijital İhmal	Anne	152	8,82	2,87	0,14	254	0,88
	Baba	104	8,76	2,98			

Veri Kullanımı	Anne	152	16,37	2,02	3,66	159,66	0,01
	Baba	104	15,18	3,17			
Risklerden Koruma	Anne	152	15,08	3,12	1,74	192,13	0,07
	Baba	104	14,29	3,80			

Tablo 4. Araştırmaya Dâhil Olan Ebeveyne Göre DEFÖ Alt Boyutlarından Alınan Puanların Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Tablo 4'te araştırmaya katılan ebeveyne göre anne babaların dijital ebeveynlik farkındalık durumlarına yer verilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre babaların olumsuz model olma puan ortalamalarının ($X_{\text{Baba}}=8,75$) annelerin puan ortalamalarına göre ($X_{\text{Anne}}=8,02$) daha yüksek olduğu tespit edilmiştir [$t(197,91)=-2,24$ $p<0,02$]. Veri Kullanımı boyutu puanlarında ise annelerin puan ortalaması ($X_{\text{Anne}}=16,37$) babaların puan ortalamasına göre ($X_{\text{Baba}}=15,18$) daha yüksektir [$t(159,66)=3,66$ $p<0,02$]. Elde edilen bulgulara göre babaların dijital ihmal puanlarının yüksek olduğunu ve babaların annelere göre veri kullanımı farkındalıklarının daha düşük olduğu görülmektedir. Ölçeğin diğer alt boyutlarından alınan puan ortalamaları incelendiğinde ise anne ve babalar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür ($p>.05$).

Ölçek	Grup	n	X	ss	Varyans Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Olumsuz Model Olma	A	15	10,00	2,50	Grup Arası	63,09	2	31,54	5,27	0,01
	B	190	8,35	2,52	Grup İçi	1512,64	253	5,97		
	C	51	7,68	2,10	Toplam	1575,73	255			
Dijital İhmal	A	15	11,53	3,52	Gruplar Arası	133,49	2	66,74	8,33	0,01
	B	190	8,75	2,87	Grup İçi	2027,34	253	8,01		
	C	51	8,15	2,43	Toplam	2160,84	255			
Veri Kullanımı	A	15	12,33	3,88	Gruplar Arası	203,33	2	101,66	16,68	0,01
	B	190	16,06	2,39	Grup İçi	1541,60	253	6,09		
	C	51	16,27	2,22	Toplam	1744,93	255			

Risk- lerden Koru- ma	A	15	11,66	3,39	Gruplar Arası	154,56	2	77,28	6,84	0,01
	B	190	15,00	3,44	Grup İçi	2855,37	253	11,28		
	C	51	14,76	3,43	Toplam	3009,93	255			

A: Süre ve içeriklere karışmam, B: Süre ve içeriklere müdahale ederim, C: Süre ve içerik-
lere çocuğumla birlikte karar veririz

Tablo 5. Ebeveynlerin, Çocuklarının Dijital Ortamlardaki Aktivitelerindeki Rollerine Göre DEFÖ Alt Boyutlarından Elde Edilen Puanların Karşılaştırılması

Tablo 5'te anne babaların, çocuklarının dijital etkinliklerindeki rollerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Bu bulgulara göre anne babaların olumsuz model olma [$F(2,253)=5,27, p=0,01$], dijital ihmal [$F(2,253)=8,33, p=0,01$], veri kullanımı [$F(2,253)=16,68, p=0,01$] ve risklerden koruma [$F(2,253)=6,84, p=0,01$] puan ortalamalarının çocuklarının dijital etkinliklerindeki rollerine göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Ortaya çıkan farklılığın hangi grubun lehine olduğunu belirlemek için yapılan post hoc LSD testi sonucuna göre "Kullanım süresine ve içeriklere müdahale etmem." diyen ebeveynlerin olumsuz model olma ve dijital ihmal boyutu puan ortalamaları "İçeriklere müdahale ederim." ve "İçeriklere birlikte karar veririz." diyen ebeveynlere göre daha yüksektir. Ayrıca kullanım süresi ve içeriklere müdahale etmeyen ebeveynlerin risklerden koruma ve veri kullanımı konusundaki farkındalıklarının da diğer ebeveynlere göre daha düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Ölçek	Grup	n	X	ss	Varyans Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Olum- suz Model Olma	A	34	7,61	2,61	Gruplar Arası	49,41	2	24,70	4,09	0,02
	B	204	8,31	2,42	Grup İçi	1526,31	253	6,03		
	C	18	9,66	2,95	Toplam	1575,73	255			
Dijital İhmal	A	34	7,00	2,65	Gruplar Arası	195,48	2	97,74	12,58	0,01
	B	204	8,91	2,77	Grup İçi	1965,35	253	7,76		
	C	18	10,94	3,18	Toplam	2160,84	255			
Veri Kul- lanımı	A	34	17,02	2,61	Gruplar Arası	133,12	2	66,56	10,44	0,01
	B	204	15,89	2,41	Grup İçi	1611,80	253	6,37		
	C	18	13,66	3,44	Toplam	1744,93	255			

Risk- lerden	A	34	16,08	2,88	Gruplar Arası	202,90	2	101,45	9,14	0,01
Koru- ma	B	204	14,79	3,36	Grup İçi	2807,03	253	11,09		
	C	18	11,94	3,68	Toplam	3009,93	255			

A=Aktif katılım ve ne yaptığını kontrol ederim, B=Arada bir ne yaptığını kontrol ederim, C=Çocuğum bu araçlarla ilgilenirken bende kendi işlerimi yaparım

Tablo 6. Ebeveynlerin, Çocuklarının Dijital Ortamlardaki Aktivitelerine Katılım Durumlarına Göre DEFÖ Alt Boyutlarından Elde Edilen Puanların Karşılaştırılması

Tablo 6’da ebeveynlerin, çocuklarının dijital ortamlardaki aktivitelerine katılım durumlarına göre DEFÖ alt boyutlarından elde edilen puanların karşılaştırılması verilmiştir. Bu bulgulara göre anne babaların olumsuz model olma [$F(2,253)=4,09$, $p=0,02$], dijital ihmal [$F(2,253)=12,58$, $p=0,01$], veri kullanımı [$F(2,253)=10,44$, $p=0,01$] ve risklerden koruma [$F(2,253)=9,14$, $p=0,01$] puan ortalamalarının çocuklarının dijital içeriklerine katılım durumuna göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Ortaya çıkan farklılığın hangi grup lehine olduğunu belirlemek için yapılan post hoc LSD testine göre “çocuğum bu araçlarla ilgilenirken ben de kendi işlerimi yaparım” cevabını veren ebeveynlerin olumsuz model olma puanları “Aktif katılım ve ne yaptığını kontrol ederim.” cevabını veren ebeveynlere göre daha yüksektir. Dijital ihmal boyutunda ise çocuğun dijital aktiviteleri esnasında kendi işlerini yapan ebeveynlerin dijital ihmal puanlarının arada bir kontrol eden ve aktif katılım gösteren ebeveynlere göre daha yüksektir. Veri kullanımı ve risklerden koruma boyutlarında da çocuğun dijital aktivitelerine aktif olarak katılan ebeveynlerin farkındalık puan ortalamalarının diğer ebeveynlere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği	Güvenlik Filtresi	n	X	ss	t	sd	p
Olumsuz Model Olma	Evet	224	8,25	2,52	-1,19	254	0,23
	Hayır	32	8,81	2,19			
Dijital İhmal	Evet	224	8,57	2,78	-3,33	254	0,01
	Hayır	32	10,37	3,28			
Veri Kullanımı	Evet	224	16,12	2,43	3,97	254	0,01
	Hayır	32	14,21	3,24			
Risklerden Koruma	Evet	224	15,33	3,14	7,79	254	0,01
	Hayır	32	10,78	2,69			

Tablo 7. Güvenlik Filtresi Kullanma Durumuna Göre DEFÖ Alt Boyutlarından Elde Edilen Puanların Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Tablo 7’de güvenlik filtresi kullanma durumuna göre DEFÖ alt boyutlarından elde edilen puanların karşılaştırılmasına ilişkin bulgular verilmiştir. Bu bulgulara göre ebeveynlerin dijital içeriklere yönelik güvenlik filtresi kullanma durumlarına göre dijital ihmal [$t(254)=-3,33$; $p=0,01$], veri kullanımı [$t(254)=-3,97$; $p=0,01$] ve risklerden koruma [$t(256)=7,79$ $p=0,01$] puan ortalamalarının farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Dijital içeriklere ulaşılan cihazlarda güvenlik filtresi kullanan anne babaların dijital ihmal boyutu puanları ($X_{kullanan}=8,57 < X_{kullanmayan}=10,37$) kullanmayanlardan daha düşüktür. Risklerden koruma ($X_{kullanan}=16,12 > X_{kullanmayan}=14,21$) ve veri kullanımı boyutu puan ortalamalarında ($X_{kullanan}=15,33 > X_{kullanmayan}=10,78$) güvenlik filtresi kullanan ebeveynlerin puanlarının güvenlik filtresi kullanmayanlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Değişkenler		Olumsuz Model Olma	Dijital İhmal	Veri Kullanımı	Risklerden Koruma
Çocuğun Günlük Ders Dışı Dijital Aktivite Süresi	r	-0,07	0,32	-0,03	-0,03
	p	0,25	0,01	0,57	0,65
	n	256	256	256	256
Ebeveynlerin Günlük Dijital Aktivite Süresi	r	0,31	0,10	-0,04	-0,05
	p	0,01	0,10	0,54	0,39
	n	256	256	256	256

Tablo 8. Çocuğun ve Ebeveynlerin Dijital Ortamda Geçirdiği Günlük Süre ile DEFÖ Alt Boyutlarından Elde Edilen Puanlar Arasındaki İlişki

Tablo 8’de çocukların ders dışı günlük dijital aktivite süreleri ve ebeveynlerin günlük dijital aktivite süreleri ile dijital ebeveynlik farkındalık ölçeği boyutları arasındaki ilişkiye ait bulgular yer almaktadır. Bu bulgulara göre çocukların günlük dijital aktivite süreleri ile dijital ihmal boyutu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($r=0,32$; $p=0,01$). Ayrıca ebeveynlerin günlük kullanım süresi ile olumsuz model olma boyutu arasında da pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır ($r=0,31$; $p=0,01$). Elde edilen anlamlı farklılık ortaya çıkan ilişkileri yorumlamak için tek başına yeterli olmamaktadır. İlişkinin gücünü belirlemek için korelasyon katsayılarının da incelenmesi gerekmektedir. Büyüköztürk vd. (2011) korelasyon katsayısının ($|r| \leq .30$) olması durumunda zayıf bir ilişki, ($.30 < |r| \leq .70$) arasında olması durumunda ise orta düzeyde, ($|r| \leq .70$) olması arasında ise yüksek bir ilişkiden bahsedilebileceğini ifade etmektedir. Buradan hareketle çocukların dijital aktivite süreleri ile ebeveynlerin dijital ihmal puanları ve ebeveynlerin dijital aktivite süreleri ile de olumsuz model olma puanları arasında orta düzeyde bir ilişki olduğu söylenebilir. Elde edilen bu bulgulara göre çocukların dijital aktivite süreleri arttıkça ebeveynlerin dijital ihmal puanlarında da artış meydana geldiği görülmektedir. Bununla birlikte ebeveynlerin günlük dijital aktivite süresi arttıkça da olumsuz model olma puanlarının arttığı ortaya çıkmıştır.

3. Tartışma ve Sonuç

Bu araştırma kapsamında çocuğu ilkökula devam eden anne babaların dijital ebeveynlik farkındalıklarının; ebeveynlerin çocukların dijital aktivitelerindeki rolüne, araştırmaya dâhil olan ebeveyne, dijital aktivitelere katılım durumuna, güvenlik filtresi kullanım durumuna, çocuk ve ebeveynlerin dijital aktivite sürelerine göre incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın sonuçları, ebeveynlerin dijital ebeveynlik farkındalık düzeylerinin genel olarak yüksek olduğunu göstermektedir. Araştırmanın çalışma grubunda yükseköğrenim mezunu ebeveynlerin sayısının fazla olması bu sonucu oluşturmuş olabileceği düşünülmektedir. Alan yazında ebeveynlerin eğitim seviyesi arttıkça, dijital ebeveynlik farkındalığı ve tutumlarının da pozitif yönde değiştiğini ortaya koyan araştırmalar yer almaktadır. (Kopuz vd., 2022; Manap ve Durmuş, 2021; Yaman vd., 2024).

Araştırmadan elde edilen bulgular babaların olumsuz model olma puanlarının annelere göre yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Yani babalar dijital

teknoloji kullanımında annelere göre daha fazla olumsuz model olma eğilimindedir. Yapılan araştırmalarda da babaların olumsuz model olma durumlarının annelere göre daha yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır (Manap ve Durmuş, 2021; Nayci, 2021). Yapılan bir araştırmada babalar çalışma saatleri, yorgunluk ve çocuğuyla nasıl vakit geçireceğini bilememek gibi durumları çocuklarıyla nitelikli vakit geçirmelerinin önünde engel olarak belirtmiştir (Türkoğlu vd., 2013). Yapılan bir başka çalışmada ise annelerin dijital ortamlarda uygun olan ve olmayan davranışlar hakkında babalara kıyasla çocuklarıyla daha fazla konuştuğu ve bu süreçte aktif rol aldığı sonucu ortaya çıkmıştır. Hem çevrim içi etkinliklerde hem de diğer etkinlik veya ortamlarda sergilenmesi gereken uygun davranışların çerçevesinin belirlenmesi söz konusu olduğunda annelerin ön planda olduğu belirtilmiştir (Anderson, 2016).

Babalar, dijital ihmal puanları açısından annelere göre daha yüksek puanlar alırken veri kullanım farkındalıklarında da annelere kıyasla daha düşük farkındalık düzeyleri göstermektedir. Ancak, ebeveynler arasında ölçeğin diğer alt boyutları açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır. Literatürde, annelerin dijital ebeveynlik farkındalıklarının babalara göre daha yüksek olduğunu belirten araştırmalar (Nikken ve Schols, 2015; Sümeýra vd., 2021; Yaman vd., 2024) olmakla birlikte, bazı çalışmalar da cinsiyete dayalı bir fark olmadığını öne sürmektedir (Altındağ Kumaş ve Sardohan Yıldırım, 2024; Yaşaroğlu ve Sönmez, 2022). Bu bulgular, dijital ebeveynlik farkındalığının yalnızca cinsiyete bağlı olmadığını, farklı faktörlerin bu farkındalık düzeylerini etkileyebileceğini göstermektedir.

Ebeveynlerin dijital aktivitelere aktif katılım oranlarının düşük olması, çocukların dijital okuryazarlık kazanmasında ebeveynlerin etkisinin sınırlı olduğunu göstermektedir. Çocukların dijital aktivitelere ebeveynlerin aktif katılımının, çocukların dijital okuryazarlığını artırma konusunda pozitif etkiler yaratabileceği literatürde vurgulanmaktadır (Dong vd., 2021). Aksine, katı kuralların uygulanması ve çocukların bağımsız cihaz kullanımının sınırlandırılması, dijital okuryazarlık üzerinde olumsuz etkiler yaratabilmektedir (Purnama vd., 2022). Bu bulgular, ebeveynlerin dijital aktivitelerde aktif bir katılım göstermelerinin, çocukların dijital dünyada daha güvenli ve bilinçli bir şekilde yer almalarını sağladığını desteklemektedir.

Çocuklarının dijital teknolojilere müdahale etmeyen ebeveynlerin farkındalık düzeylerinin, içeriğe müdahale eden veya içerikleri birlikte karar

olarak belirleyen ebeveynlere göre daha düşük olduğu gözlemlenmiştir. Bu durum, dijital yeterlilikle ilişkilendirilebilir; çünkü dijital yeterliliğe sahip ebeveynler, çocuklarının dijital deneyimlerini yönetme konusunda daha fazla strateji geliştirebilmektedir (Nikken ve Oprea, 2018; Pons-Salvador vd., 2022). Ebeveynlerin dijital aktiviteleri kontrol etme sıklığı arttıkça, dijital ihmal ve veri güvenliği gibi konularda daha yüksek farkındalık sergilediği bulunmuştur. Dijital medya kullanımını denetleyebilmek için ebeveynlerin dijital yeterliliğe sahip olmaları gerektiği düşünülmektedir (Nikken ve Oprea, 2018; Rek ve Kovačić, 2018). Teknolojik bilgi eksiklikleri, zaman kısıtlamaları ve dijital içeriklerin hızla değişen doğası, ebeveynlerin dijital teknolojilere müdahale etme tutumlarını etkileyebileceği düşünülmektedir.

Araştırma, güvenlik filtresi kullanan ebeveynlerin dijital ihmal boyutundaki puanlarının, kullanmayanlara göre daha düşük olduğunu ve risklerden korunma ile veri kullanımı açısından farkındalıklarının daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Bu bulgular, dijital güvenlik araçlarının kullanımıyla dijital ihmalin ve çocukların uygunsuz içeriklere maruz kalma riskinin azaldığını desteklemektedir (Iftikhar vd., 2021; Kur vd., 2019; Mitchell vd., 2005).

Çocukların günlük dijital aktivite sürelerinin artışı, dijital ihmal boyutuyla pozitif yönde anlamlı bir ilişki göstermektedir. Bu bulgu, UNICEF'in aşırı ekran süresinin çocukların ruhsal refahını ve sosyal etkileşimlerini olumsuz etkileyebileceğine dair uyarılarını desteklemektedir (Kardefelt-Winther, 2017). Ayrıca, ebeveynlerin dijital medya kullanım süreleri ile olumsuz model olma boyutunda anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu durum, ebeveynlerin dijital medya kullanımının çocukları üzerinde negatif bir model oluşturduğunu göstermektedir. Çocukların dijital medya kullanım alışkanlıkları, ebeveynlerinin dijital davranışlarıyla şekillenmekte ve ebeveynler, çocukları için taklit edilecek bir model oluşturmaktadır. Yapılan araştırmalar, bu durumu doğrulamaktadır (Pazarcikci, 2024; Vaala ve Bleakley, 2015). Ayrıca, bir nitel araştırmada çocukların ifadeleri ile yoğunlukla ebeveynlerinin dijital teknolojiyi yoğun kullanmasının ve bu durumun çocuğa gösterilen ilginin azalmasına yol açmasının olumsuz etkilerine dikkat çektiği gözlemlenmiştir (Danet, 2020).

4. Öneriler

Ebeveynlerin dijital içeriklere müdahale etme tutumları, dijital yeterlilik ve güvenlik stratejilerinin etkin kullanımı, çocukların çevrim içi deneyimlerinin güvenliğini artıran önemli faktörlerdir. Ebeveynlerin dijital medya kullanımına dair farkındalık düzeylerinin artırılması, çocukların dijital dünyada daha güvenli ve sağlıklı deneyimler yaşamasını sağlayacaktır. Ebeveynlerin dijital medya kullanımı hakkında bilinçlendirilmesi, dijital içeriklerin güvenliği, zaman sınırlamaları ve sağlıklı dijital alışkanlıklar konularında eğitilmeleri önemlidir. Bu tür eğitim programları, ebeveynlerin dijital okuryazarlığını artırarak çocuklarının dijital aktivitelerine daha bilinçli katılmalarını sağlayacaktır. Ebeveynlerin dijital içeriklere güvenlik filtresi kullanarak erişimleri, çocukların dijital dünyada karşılaşabileceği riskleri azaltacaktır. Güvenlik filtreleri ve izleme yazılımlarının kullanımı, dijital ihmal ve olumsuz içeriklere maruz kalmayı engelleyebilir. Çocukların dijital aktivitelerine ebeveynlerin aktif katılımını teşvik eden stratejiler geliştirilmelidir. Ebeveynlerin çocuklarıyla birlikte dijital içerikleri keşfetmesi, dijital okuryazarlığın gelişimini destekleyecektir. Ebeveynlerin kendi dijital medya kullanım alışkanlıklarının çocuklar üzerinde olumlu bir etki yaratması için rol model olmaları gerekmektedir. Ebeveynlerin dijital cihaz kullanımını sınırlamaları ve çocuklarına daha fazla zaman ayırmaları, olumsuz dijital modelleme riskini azaltacaktır. Çocukların günlük dijital aktivite süreleriyle ilişkili olarak, ebeveynlerin ekran süresi ve dijital içeriklere müdahalede daha dikkatli olmaları gerektiği vurgulanmalıdır. Aşırı ekran süresinin çocukların ruhsal ve sosyal gelişimlerini olumsuz etkileyebileceği unutulmamalıdır.

Çıkar Çatışması Beyanı

Makale yazarları herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Yazarlar makaleye %40 (1. Yazar), %35 (2. Yazar), %25 (3. Yazar) oranında katkı sağlamış olduklarını beyan ederler.

Etik Kurul İzni

Bu araştırma, Karabük Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'nun 05.05.2021 tarihli ve 29394 sayılı kararı ile etik açıdan uygun bulunmuştur.

Kaynakça

- Altındağ Kumaş, Ö. ve Sardohan Yildirim, A. E. (2024). Exploring digital parenting awareness, self-efficacy and attitudes in families with special needs children. *British Journal of Educational Technology* 55(5), 2403-2418.
- Anderson, M. (2016). Parents, teens, and digital monitoring. Retrieved from <https://www.pewresearch.org/internet/2016/01/07/parents-teens-and-digital-monitoring/> [Erişim Tarihi: 20.04.2024]
- Auxier, B., Anderson, M., Perrin, A. ve Turner, E. (2020). Parenting children in the age of screens. <https://www.pewresearch.org/internet/2020/07/28/parenting-children-in-the-age-of-screens/> [Erişim Tarihi: 20.04.2024]
- Balakrishnan, R., and Charania, A. (2023). Parental digital competence and influences on parenting mediation. *Studies in Technology Enhanced Learning*, 3(3), 1-26.
- Benedetto, L. ve Ingrassia, M. (2020). Digital parenting: Raising and protecting children in media world. In *Parenting-Studies by an Ecocultural and Transactional Perspective*. IntechOpen. <https://www.intechopen.com/chapters/72249#> [Erişim Tarihi: 02.04.2024]
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2021). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Danet, M. (2020). Parental concerns about their school-aged children's use of digital devices. *Journal of Child and Family Studies*, 29(10), 2890-2904.
- Dong, C., Cao, S. ve Li, H. (2021). Profiles and predictors of young children's digital literacy and multimodal practices in central China. *Early Education and Development*, 1(22). <https://doi.org/10.1080/10409289.2021.1930937>
- Fidan, N. K. ve Olur, B. (2023). Examining the relationship between parents' digital parenting self-efficacy and digital parenting attitudes. *Education and Information Technologies*, 28, 15189-15204. <https://doi.org/10.1007/s10639-023-11841-2>
- Gül, I. ve Özgür, H. (2023). Ortaokul öğrencilerinin dijital oyun bağımlılıkları ile ailelerin dijital ebeveynlik farkındalıkları arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Trakya Eğitim Dergisi*, 13(3), 2032-2071.
- Helsper, E. J., Schneider, L. S., Van Deursen, A. J. A. M. ve van Laar, E. (2021). The youth digital skills indicator. *Youth Skills (ySKILLS)*. <https://doi.org/10.5281/zenodo.4608010>
- Iftikhar, Z., Haq, Q. R. U., Younus, O., Sardar, T., Arif, H., Javed, M. ve Shahid, S. (2021). Designing parental monitoring and control technology: A systematic review. In *Human-Computer Interaction-INTERACT 2021: 18th IFIP TC 13 International Conference, Bari, Italy, August 30-September 3, 2021, Proceedings, Part IV* (pp. 676-700). Springer International Publishing.
- İnan-Kaya, G., Mutlu-Bayraktar, D. ve Yılmaz, Ö. (2018). Digital parenting: Perceptions on digital risks. *Kalem Uluslararası Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 131-157.

- Kabakcı Yurdakul, I., Dönmez, O., Yaman, F. ve Odabaşı, H. F. (2013). Dijital ebeveynlik ve değişen roller. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(4), 883-896.
- Karasar, N. (2020). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler ve Teknikler*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kardefelt-Winther, D. (2017). How does the time children spend using digital technology impact their mental well-being, social relationships and physical activity?: An evidence-focused literature review. <https://www.eukidsonline.de/wp-content/uploads/Children-digital-technology-wellbeing.pdf> [Erişim Tarihi: 02.04.2024]
- Konok, V., Bunford, N. ve Miklósi, A. (2020). Associations between child mobile use and digital parenting style in Hungarian families. *Journal of Children and Media*, 14(1), 91-109. <https://doi.org/10.1080/17482798.2019.1684332>
- Kopuz, T., Turgut, Y. E., and Aslan, S. A. (2022). Dijital ebeveynlik tutumu ile çocukların güvenli internet kullanımları arasındaki ilişki üzerine bir inceleme. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (42), 123-153.
- Kur, J. T., Kolo, J. W. ve Iorpagher, M. M. (2019). Parental controls and mediation of children's digital media use: A study of parents at Federal University of Technology, Minna, Nigeria. *Journal of Mobile Computing and Application*, 6(6), 111.
- Lafton, T., Wilhelmsen, J. E. ve Holmarsdottir, H. B. (2024). Parental mediation and children's digital well-being in family life in Norway. *Journal of Children and Media*, 18(2), 198-215.
- Lewis, K., Howard, S., Verenikina, I. ve Kervin, L. (2022). Parent perspectives on young children's changing digital practices: Insights from COVID-19. *Journal of Early Childhood Research*, 21(1), 76-90. <https://doi.org/10.1177/1476718x221145486>
- Livingstone, S. ve Byrne, J. (2018). Parenting in the digital age: The challenges of parental responsibility in comparative perspective. In M. Giovanna, P. Cristina, and J. Ana (Eds.), *Digital Parenting: The Challenges for Families in the Digital Age*.
- Manap, A. ve Durmuş, E. (2020). Development of Digital Parental Awareness Scale. *İnönü University Journal of the Faculty of Education (INUJFE)*, 21(2), 978-993.
- Manap, A. ve Durmuş, E. (2021). Dijital ebeveynlik farkındalığının çeşitli değişkenler, aile içi roller ve çocukta internet bağımlılığı açısından incelenmesi. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12(1), 141-156. <https://doi.org/10.19160/ijer.837749>
- Mascheroni, G., Ponte, C., ve Jorge, A. (2018). Dijital ebeveynlik: Dijital çağda ailelerin karşılaştığı zorluklar. *Göteborg Üniversitesi*.
- Metin, M. (2014). Nicel veri toplama araçları. M. Metin (Ed.), *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri içinde* (ss. 161-214.). Pegem Akademi.

- Milovidov, E. (2017). Parenting in the digital age. <https://edoc.coe.int/en/children-s-rights/7513-parenting-in-the-digital-age-parental-guidance-for-the-online-protection-of-children-from-sexual-exploitation-and-sexual-abuse.html> [Erişim Tarihi: 02.04.2024]
- Mitchell, K. J., Finkelhor, D. ve Wolak, J. (2005). Protecting youth online: Family use of filtering and blocking software. *Child Abuse and Neglect*, 29(7), 753-765.
- Nayci, Ö. (2021). Examination of digital parenting awareness of the primary school students' parents during the COVID-19 pandemic. *Pegem Journal of Education and Instruction*, 11(2), 58-71.
- Nikken, P. ve Opre, S. J. (2018). Guiding young children's digital media use: SES-differences in mediation concerns and competence. *Journal of Child and Family Studies*, 27(6), 1844-1857. <https://doi.org/10.1007/s10826-018-1018-3>
- Nikken, P. ve Schols, M. (2015). How and why parents guide the media use of young children. *Journal of Child and Family Studies*, 24(11), 3423-3435. <https://doi.org/10.1007/s10826-015-0144-4>
- Özsoy, D. ve Atılğan, S. S. (2018). Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki 0-8 yaş grubu çocukların internet kullanımı ve bu kapsamda ebeveyn arabuluculuğu: Nitel bir araştırma. *Selçuk İletişim*, 11(2), 96-125.
- Pazarcıkci, F. (2024). Risk factors for technology addiction in young children ages 2-5 years. *Journal of Pediatric Nursing*, 78, e141-e147.
- Pons-Salvador, G., Zubieta-Méndez, X., ve Frias-Navarro, D. (2022). Parents' digital competence in guiding and supervising young children's use of the Internet. *European Journal of Communication*, 37(4), 443-459. <https://doi.org/10.1177/02673231211072669>
- Prensky, M. (2001). Digital natives, digital immigrants, part 2: Do they really think differently? *On the Horizon*, 9(6), 1-9.
- Purnama, S., Wibowo, A., Narmaditya, B. S., Fitriyah, Q. F. ve Aziz, H. (2022). Do parenting styles and religious beliefs matter for child behavioral problem? The mediating role of digital literacy. *Heliyon*, 8(6), e09788. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2022.e09788>
- Rek, M., ve Kovačič, A. (2018). Media and preschool children: The role of parents as role models and educators. *Medijske studije*, 9(18), 27-43. <http://orcid.org/0000-0003-0928-1163>
- Rode, J. A. (2009). Digital parenting: Designing children's safety. *Proceedings of the 23rd British HCI Group Annual Conference on People and Computers: Celebrating People and Technology içinde* (pp. 244-251). British Computer Society.
- Sadiku, M. N., Tembely, M. ve Musa, S. M. (2017). Digital parenting. *Journal of Multi-disciplinary Engineering Science and Technology*, 4(1), 6454-6456.
- Selwyn N. ve Odabaşı H. F. (2017). Çocuklar ve gençlerin dijital yaşamla mücadeleleri, H. F. Odabaşı (Ed.), *Dijital Yaşamda Çocuk* (ss. 1-18). Pegem Akademi.

- Supanitayanon, S., Trairatvorakul, P., ve Chonchaiya, W. (2020). Screen media exposure in the first 2 years of life and preschool cognitive development: A longitudinal study. *Pediatric Research*, 88, 894-902. <https://doi.org/10.1038/s41390-020-0831-8>
- Sümeýra, A., Burcu, G. S. ve Metin, K. (2021). Examining the relationship between multidimensional parenting styles and digital parenting awareness levels of parents. *World Journal on Educational Technology: Current Issues*, 13(4), 546-573.
- Şimşek, G. (2020). Teknoloji ve çocukların bütünsel iyi oluşu. E. Sezerer Albayrak (Ed.), #DijiÇocuk içinde (ss.31-59). Gazi Kitabevi.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th ed.). Pearson.
- Toran, M., Kulaksız, T. ve Özden, B. (2024). The parent-child relationship in the digital era: The mediator role of digital parental awareness. *Children and Youth Services Review*, 161, 107617.
- TÜİK. (2024). Hanehalkı bilişim teknolojileri kullanım araştırması. [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2024-53492](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2024-53492). Erişim Tarihi: 22.04.2025
- Türkoğlu, B., Çeliköz, N. ve Mustafa, U. S. L. U. (2013). 3-6 yaş aralığında çocuğu olan babaların nitelikli zaman algılarına dair görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(2).
- Üstündağ, A. (2024). Parenting in the digital age: How is the digital awareness of mothers? *Journal of Learning and Teaching in Digital Age*, 9(1), 50-60.
- Vaala, S. E. ve Bleakley, A. (2015). Monitoring, mediating, and modeling: Parental influence on adolescent computer and Internet use in the United States. *Journal of Children and Media*, 9(1), 40-57.
- Yaman, F., Yurdakul, I. K., Akbulut, Y. ve Dönmez, O. (2024). An examination of the digital parenting profiles in Turkey. *Child Psychiatry and Human Development*, 55(2), 384-393.
- Yaşaroğlu, C. ve Sönmez, D. (2022). Evaluating the digital parenting levels of parents of primary school students during the pandemic based on different variables. *Research on Education and Media*, 14(2), 97-107. <https://doi.org/10.2478/rem-2022-0027>
- Zeybekoğlu Akbaş, Ö. ve Dursun, C. (2020). Teknolojinin aileye etkisi: Değişen ailenin dijital ebeveyn ve çocukları. *Turkish Studies-Social*, 15(4), 2245-2265. <https://dx.doi.org/10.29228/TurkishStudies.43395>